

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 62.

V četrtek 31. Kozoperska

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročniki denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič poštne plačati.

Vradne naznanila.

29. oktobra bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju drugi del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 6. januarja 1850 v edino-nemškem, 6. septembra 1850 v slovensko- in 27. septembra 1850 v talijansko-nemškem dvojnem izdanju na svetlo prišel, v horvaško-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 2. Cesarski patent od 30. decembra 1849, s katerim se deželna vstava za vojvodstvo avstrijsko nad Anizo z dotičnim volitnim redam za deželni zbor razglasi in naznani.

Dunaj 28. oktobra 1850.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

30. oktobra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXXVI. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 16. oktobra 1850 v edino-nemškem izdanju na svetlo prišel, v poljskem, rusinskem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 383. Ukaz ministra notrajnih zadev od 8. oktobra 1850, s katerim se od njegoviga veličanstva poterjena vredba političkih gospod kraljestev Galicije in Lodomerie z vojvodstvom Avšvic in Zator in velikim vojvodstvom Krakavskim razglasi.

Št. 384. Ukaz ministra notrajnih zadev od 8. oktobra 1850, s katerim se od njegoviga veličanstva poterjena vredba političkih gospod v Bukovini razglasi.

Tudi 30. oktobra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XCVIII. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, ki je 27. julija 1850 v edino-nemškem izdanju na svetlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 301. Razpis ministra pravosodja od 22. julija 1850, s katerim se z porazumljenjem ministra notrajnih zadev §. 437 kazenskiga reda razjasne, da se imajo v tistih krajih, v katerih ni mestne policijske vradnije, opravila državniga nadomestništva v pristopkih vedno od občinskiga predstojnika v kraju zadevajočiga kantonskiga sodništva ali od njegoviga namestnika preskerbeti.

Št. 302. Razpis ministra pravosodja od 22. julija 1850, s katerim se vstanove formulari mesečnih izkazeng državnih nadomestništev in kantonskih sodništev čez kazenske obravnave in predpise, po katerih se imajo pri narejanju ravnati.

Dunaj 25. oktobra 1850.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

Visoko c. k. ministerstvo uka je mesto pisarja pri licealni biblioteki v Ljubljani priročniku c. k. biblioteke v Celovcu Karolu Melcerju podelilo.

V Ljubljani 22. Kozoperska 1850.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Ljubljana. V poslednjem listu v dopisu iz Dunaja se bere, da je gospod grof Thun, minister bogočastja in uka gospoda dr. Kluna na Dunaj poklical, in da mu bo službo profesorja na kakem slovenskem gimnaziju podelil. Gospod dr. Klun je nas naprosil, to tako popraviti, da se je on sicer zavolj učiteljskih reči na Dunaj podal, ker se, kar vsak ve, za profesorja pripravlja, da pa ni bil od gospoda ministra na Dunaj poklican.

Ljubljana. Gospod dr. Karl Hummel, bivši profesor matematike na c. k. zgornjem gimnaziju v Ljubljani je zvoljen za profesorja fizike na vseučilišu v Gradcu.

Terst. Iz Tersta se piše: Do 25. oktobra je terzaški odbor za napravo Radecky-broda 72,313 gold. nabral. Prebivavci in občinsko svetovavstvo mesta Tersta so v ta namen 36,477 gold. podarili; avstrijski podložni, ki žive v zunajnih državah 14,267 gold.; potem vojvoda Parme 1154 gold.; vojvoda Modene 1000 gold.; c. k. avstrijska armada pa 19,579 itd. Menimo, da bomo drugopot zamogli naznaniti, da bo že v Terstu 100,000 gold. v ta namen nabranih.

Zlo se je pri nas spet govorilo od kolere in mesto se je v strah pripravilo. Res je, da je že nekatere napadla, pa upamo, da bo ta strašna bolezen letos nam prizanesla.

25. oktobra je morje naenkrat bregove prestopilo, in se v velik del mesta vtilo, tako, da se je moral v čoln podati, kdor je hotel v te kraje mesta priti. Škoda je velika, ktero je morje po magazinih napravilo. Ob dveh popoldne se je morje spet vleglo, ali bati se je, da se bo jutro spet naraslo, ker je vreme divje in veter močan.

Terst. Terzaško mestno svetovavstvo je v seji 17. t. m. mestnemu županu 5000 gold. plače in 1000 gold. dodatka dovolil, obema namestnikoma pa po 1000 gold.

Austrijska. Avstrijska vlada je na mestu sedajnega konsulata v Belgradu general-konsulata napravila za general-konsula je zvolila dozdajnega konsula gospoda Radisavljeviča.

* Osnovo gojzdniskih postav je že ministerstvo kmetijstva skoraj dokončalo.

* „Neuig.-Bureau“ pravi, da bo sam cesar v Hessen-Kaslu višji poveljstvo zvezne armade prevzel, ako bi bilo treba.

* „Oest. Kor.“ piše: Že dve leti pruski časopisi Avstrijo černejajo in obrekujejo. Že dve leti vse store, sovraštvo med narodi zbuditi. Zdaj v razsodivni uri, ko setva te nepošten dvorezne politike kale poganja, se naenkrat zljubi časopisu „Deutsche Reform“ spoznati, da bi vendar le nesreča bila, ako bi se Prusija in Avstrija sperle. Ko vidi žugajoče oblake, ki na obnebu Evrope vise, se zljubi ministerskemu časopisu naenkrat pobožnemu in mirnemu biti, in „pohujšanje“ z lepo besedo Avstrii na vest nakladati.

Zoper take nezaslišane reči se naravnost upremo. Ne bilo bi čudno, ako bi na izid nemških razpetic pozabili. Saj so nas pruske vladne pisma in časopisi po tolikih zapeljivih potah vodili, da je začetek in konec teh homatij tamen. Hočemo se jedra poprijeti, za kteriga se pulimo. 26. maja je sklenila Prusija tako imenovano pogodbo z državami, ktere je revolucija pretresla in jih vse samostojnosti obropala. Javno naznanjen namen te pogodbe je bil, iz dežel nemške zveze eno državo pod pruskim vladarstvom vstvariti, in Avstrija bi se imela iz te zveze popolnoma pahnuti. Ta načert, kteriga vresničiti se je naglo državni zbor poklical, je stergal vse pogodbe med Avstrijo in nemško zvezo, in je bil pripraven vojsko zbuditi. Kaj je pri takem stanju Avstrija storila? Je mar naglo za meč prišla, svoje pravice po pogodbah zagotovljene, varovati? Dolgoterpeče poravnave kažejo ravno nasprotno. Nič se ni opustilo, Prusii od silniga in prederzniga početja na poti poravnave odsvetovati. Težavno delo, Prusii pokazati, da krivično ravna, se ni opustilo. Pa vse še nič ne pomaga, stare misli ji spet po glavi rojijo.

Nočemo Nemcov s tem v nevoljo pripraviti, da bi te poravnave naznanovali. Med poravnami je Prusija meni nič, tebi nič, svojo pot hodila; med tem, ko je nas z besedami zadrževala, je ravnala po svoji volji, ni porajtala pravic in naprav zveze. Odpeljala je badiško armado, sklepala vojaške pogodbe, je s tem vojaške oddelke družih dežel v svojo armado uverstila, posadke iz Rastatta in Hamburga nazaj poklicati. Je Avstrija v pravičnem spoznanju svojih nepoštonih pravic za meč prišla? Djanje pokaže ravno nasprotno. Mi želimo, da bi bilo mirno. Avstrija je morala mnogo prestati in je imela mnogo opraviti. Vlada in narodi so želeli, da bi se mir ohranil, da bi zamogli sad bojev uživati in mirni biti.

Nič bolj nespametniga ni kakor misliti, da se Avstrija bojev veseli, in ji odgovornost zavolj nevarnosti evropskiga miru na vest nakladati. Avstrija je hotla in je potrebovala miru, to je vedila pruska vlada, na to je gresila.

Ko nemške vlade z pruskimi napravaminiso bile zadovoljne, so se na staro polje pravice povernile, ktere se niso svoje glave Prusii uklonile. Na tej poti so menile, da bodo napadov varne, da se bo mir obvaroval.

In vendar temu ni imelo tako biti. Pruska prederznost je te vlade v lastne kroge spremila; tu se jim je bilo potreba varovati, da bi zamogle same sebe ohraniti. Tu je šlo za čast in državni obstoj.

Telegrafiško sporočilo naznani, da je pruska vlada sklenila bavarske vojake v Kurhesnu zagrabiti. Želimo, da bi ta novica ne bila resnična, ker mi bi radi v miru živeli. Ako se pa železne vadle veržejo, bo Avstrija na svojem mestu pripravljena stala. Potem se bomo vsega spomnili, kar zdaj v razdraženih persih zakrivamo, in v Boga zaupali, ki je

nam toliko zmag podelil in jih z slavo in močnostjo blagoslovil.

* Znano je, de so se v Oseku hudodelniki silili, de bi Madjaram pomagali v vojski, in de se jim je prostost obljubila, ako to store; hudodelniki so pa raji v ječi ostali, kakor de bi bili v armado vstajnikov stopili. Zavolj tega je njegovo veličanstvo, svitli cesar 18. celo kaznen odpustil, drugim pa polovico s polajšanjem, de se jim ima težko železje odvzeti in de naj se v lahko vklenejo.

* 25. oktobra se je na Dunaju sledeči razglas izdal:

Vsim vredništvam dunajskih časopisov se je koj, ko so dovoljenje dobili, časopise izdajati, naložilo podaniga programa se zvesto deržati, osebnih in strastnih napadov se varovati, in sploh nič ne pisati, kar bi bilo taciga zapopadka, de bi bilo obsednemu stanu nasproti.

Pa v poslednjih časih se je posebno zapazilo, de so vredništva to pozabile, de se v osebne napade podavajo in večkrat celo vladarje grajajo.

Tak sostavek prinese „Oesterr. Reichszeitung“ v listu pod št. 250 od 20. t. m. iz Pariza zoper belgiškiga kralja, in „Oesterreich. Korrespondent“ št. 288 zoper volitniga kneza Hessen-Kasla, in poslednjič tudi „Corriere italiano“ v št. 220 zoper neapolitanskiga kralja.

Vredništvo poslednjiga časopisa, čez kar se je že tukaj pritožilo, se je kake tri mesce sem naložilo, z zdražljivimi sostavki in dopisi v laških prebivavcih mesta Reke nezadovoljnost, in zoper horvaški narod in postavne gosposke sovraštvo zbuditi, kakor tudi z obrekovavsko zdražljivostjo tamošnjih prebivavcov, delavnosti tamošnjih vradnij se zoperstaviti.

Ker se tako počenjanje, ktero začasna tiskarna postava prepove, ki postavni red v nevarnost stavi, nikakor posebno v stolnem mestu in med obsednim stanom, ne sme terpeti, se je na povelje njegove prevzvišenosti, civilniga in vojaškiga poglavarja za nepričijočiga odgovorniga perviga vrednika časopisa „Oesterreichische Reichszeitung“ dr. Leopolda Landsteinerja, njegov tajnik Rafael Mayer od Alzobach, in potem vrednik časopisa „Oesterreichischer Korrespondent“ in vrednik časopisa „Corriere italiano“ Aleksander Mauroner k zato postavljeni vojaški komisii poklical. Vsi trije vredniki so se ostro posvarili, in bilo jim je zažugano, ako bi še kaj taciga v časopise vzeli, de se bo tak časopis za čas obsede prepovedal in de se bo tisti, ki to postavu prelomi, po pravici kaznoval.

To se pa ne da samo tem trem, ampak vsim tukajšnjim vrednikom na znanje, de se bodo vedili po tem ravnati in takih sostavkov varovati, v kterih se kak vladar osebno napade ali razžali, ali na kako koli si bodi vižo zdražbo in sovraštvo zoper c. k. vlado napravlja.

Dunaj 25. oktobra 1850.

Od c. k. središne vojaške preiskovavske komisije.

Horvaška. 27. oktobra — pišejo „Jugosl. novine“ — je imelo društvo dobrovoljcev za narodno gledišče veliko skupšino, in v njem je po smislu društvenih pravil dozdažno opravništvo društva, ki se ima vsakih 6 mescov na novo zbrati, odstopilo. Računi za celo leto so bili pregledani in pokazalo se je, de so bili v dobrem redu. Imetje društva je vredno 1600 gold. v srebru, med tem ko je dolga 284 gld. 10 kr. v srebru. Zato je društvo z glasnim „živio“ in z zahvalo od del dosedajnega opravnika gosp. Alberta Strige in njegoviga namestnika, gosp. Splaita zaslišalo. In zares, ako premislimo silne težave, s kterimi se je opravništvo društva v svojih opravilih preteklo zimo moralo boriti, moramo to zahvalo tudi od strani občinstva društvu ponoviti.

Potem je pristopila skupčina, nov odbor zvolit. Zvoljen je bil znani dramaturg gosp. dr. Dimitrija Demeter za opravnika, in sledeči gospodi v opraviški odbor: Ivan Kukuljević, Ivan Stanković, Vlad. Vežić, Eugen Barac, Naum, Mallin in Mirko Bogović, kteriga poslednjega je gospod opravnik po pravici, ktero mu postave podeli, za namestnika zvolil. To opravništvo bo storilo pogodbo z gledišnim lastnikom, gospodam Stankovićem, in potem se bodo kakor lansko leto, celo zimo narodne igre dajale. Mi gospode, ki so se tako važniga dela poprijeli, že znanprej zahvalimo in želimo iz celiga serca srečni vspeh.

„Narodne nov.“ pa pišejo: To društvo obstoji že iz 80 udov. Ena naj večih napak tega društva je bila dozdaž ta, de so vsi udi brez plačila smeli gledišče obiskovati, brez de bi bili društvu le za las koristili. Tako so nekteri udi prestavili kako igrice, pa za to se dobivali od društva po 50 gold. srebra. Nov odbor mora pomisliti, de taka množica udov društvu več škodje kakor koristi.

* Znano je občinstvu, de je slavni Kollar spisal veliko delo „Stara Italia“, v kteri so se v starodavnih časih Slovani naselili. Ker je izdanje taciga dela z velikimi stroški združeno, de jih privatni človek ni v stanu izdati, zavolj tega je minister notrajnih zadev potrebno storil, de se bo imenitno delo na državne stroške natisnilo. To delo je že prišlo na svitlo in minister notrajnih zadev je banski vladi naročil, de naj mu naznani, kterim napravam na Horvaškem de naj bi se po en iztis podaril. Kakor slišimo, je banska vlada že to storila in se zraven gospodu ministru v imenu horvaškiga naroda zahvalila. Vse kaže toraj, de se bo prošnja historikiga društva uslišala, de bi se ji vse dela, ki na državne stroške na svitlo pridejo, podarovalo.

(Jug. nov.)

Česka. Iz Turnava se piše v „Pr. Nov.“: Občini Dolanka in Mali Rohorec ste se v pravdo zapletle, ali se hočete v eno občino zjediniti, ali pa vsaka zase ostati. Ko se je občinam svetvalo, de naj se jih zavolj ložej opravljanja kolikor mogoče zjedine, je občina Dolanka razglas dala, de naj se ji bližnje občine pridružijo; je posla s tem razglasam v druge občine poslala, de naj se tisti podpišejo, ki so s tim razglasam enakih misli. Posel pride tudi v Mali Rohorec z razglasam k občinskemu predstojniku, ki ga ni bilo doma. Župan je pa tamošnjemu kerčmarju naročil, de naj v njegovem imenu vsako pismo podpiše, ki na župana pride. Posel se toraj poda v kerčmo in prosi kerčmarja, de bi se podpisal. Kerčmar reče svoji ženi, de naj pisauje podpiše; ona tedaj ime župana podpiše. To je zgodba zjedinjenja Maliga Rohorca z občino Dolanko. Ko pa prebivavci Maliga Rohorca zvedo, de so občini Dolanki pridruženi, se terdo uprejo, se pritožijo pri kantonskem poglavarstvu in pozneje pri okrožnem sodništvu in vsak dan razsodbo pričakujejo. — To pritožbo zvedo tudi posestniki Dolanke, ki rohorške prebivavce s tem dražijo, de jim pravijo, de možje že smejo skupej ostati; ženska pa so vse brez razločka občini Dolanki pristete.

* „Union“ naznani sledeče: Odgovorniga vrednika „Uniona“ dr. Vilhelma Gablera so dones spet zaperli. Vredništvo je prijelo sledeči dopis:

„Slavno vredništvo „Uniona“!

Prag 26. oktobra 1850. Ker je vrednik, gospod dr. Gabler zapert, naj se kak začasni vrednik „Uniona“, ki bo za čas, ko bo dr. Gabler v ječi, odgovornost tega časopisa prevzel, še danes tu sem naznani.

Po povelju visokiga c. k. deželniga vojaškiga poveljstva. J. Franc, stotniški sodnik.

Temu tirjanju zadostiti, naznanim, de sim od današnjiga dne odgovornost za časopis „Union“ prevzel.

Dr. Anton Henrik Springer.

* „M. N.“ naznani, de bo vlada postave dala glede raznih jezikov v vradnih rečeh, prisodbi dopisavi, obsodbi itd. General-prokurator dr. Mayer je bil zavolj te reči v posvetovanje na Dunaj poklican.

* Na vse praške časopise je sledeči razglas od vojaškiga deželniga poveljstva poslan bil:

Ker se po časopisih vsake sorte lažnjive novice od vojaških gibanj razglasujejo, kterim se mora zavolj politiskih in vojaških zadev v okom priti, je visoko c. k. vojaško poveljstvo po ukazu od 23. oktobra 1850. P. N. 119/B. za potrebno spoznalo, vse sostavke ostro prepovedati, ki govore od velikosti, stanja, postavljenja in gibanja c. k. armade.

Ta prepoved tudi zapopade take novice iz drugih časopisov ponatisovati, in na to se mora toliko bolj paziti, ker bo sicer vsak vrednik, ki bo zoper to prepoved grešil, z ječo od 1 do 3 mescov kaznovan in zraven še 200 gld. zapadel in zadevajoči časopis se bo prepovedal.

Izjete so te prepovedi samo vradne naznani, in njih ponatisovanje.

Slovaška. Ker je Hurban, znani Slovak iz svoje službe odstavljen bil, je to veliko žalost napravilo, in vsi njegovi prijatli sopričakovali, de bo resnica na dan prišla. Preiskovanje je pokazalo, de je Hurban popolnoma nedolžen, med tem, ko se govori, de je njegov tožnik pred vojaško sodbo poklican. Dolžnost vradnij tirja, to razsodbo kolikor je mogoče razglasiti, in upamo, de bodo Hurbanove zasluge za državo vendar enkrat na dan prišle.

Na Slovaškem niso ljudje nič prav veseli, velika dragina, ki še vedno bolj rase, pomajkanje zaslužka, mnogo razdjanih vrednost, vse to jih zdaj tlači, in koliko ljudi je, ki bi bili v stanu prihodnjic kaj boljšiga upati?

Solnograška. Iz Solnograda se piše 24. oktobra: Današnji dan je našimu mestu spet nadškofa podaril. Po slovesni peti maši, pri kteri so bili vsi vradniki in častniki, se je podal volitni zbor vpričo drugih duhovnov v govornico, tam v zaperti izbani škofa zvolit. Med tem je čakal gospod deželni poglavar z vradniki in častniki v posebni izbi. Po preteku polčeterete ure so prišli po deželniga poglavarja in vse se je v škofijsko cerkev podalo, kjer je bilo iz prižnice naznanjeno, de je bil gospod Maksimilian Tarnoczy, korar v tukajšnjem mestu, dr. in profesor bogoslovstva zvoljen. Akoravno bo novoizvoljeni škof težko, posebno kar dobrednost zadene, zamogel toliko storiti, kakor je knez Schwarzenberg, je vendar vse zadovoljno z volitvijo, ker je novoizvoljeni zlo učen in stanoviten mož.

Ogerska. Na vseučelišu v Pestu se jih je do 24. t. m. 61 vpisalo tiste predmete poslušati, ki se bodo v madjarskem jeziku učili, za predmete v nemškem jeziku 31 in v latinskem jeziku 16.

* V peštanskem komisarijatu je zavolj goveje kuge prepovedano, govejo živino v somnje na prodaj goniti.

* „Spiegel“ piše: Košut se je zlo postaral. V njegovi predizbi sta bila navadno dva beguna in štirje turški častniki. On je mnogo pisem dobival, in se jih je večkrat naveličal brati. Na tako vižo se je zgodilo, de je pisemo sestre Rutkay iz Carigrada, v kterem mu je naznani, de so njegovi sinovi na poti k njemu — kar on še popred ni vedil — hotel na stran položiti, ga drugi dan prebrati. Pogleda napis in koj pisanje spozna, ga odpre in to ga tako presune, de se nezaveden na tla zgrudi.

Sedmograško. Zlo se pripoveduje, de bogospod civilni komisar Edvard Bach v nekterih tednih v Hermannstadt prišel in se lotil Sedmograško vrediti.

Tuje dežele.

Bosna. V „Osservatore Dalm.“ se piše 19. oktobra: 16. t. m. je prišlo iz Krajne v Sarajevo 300 novincov. Peli so narodne pesmi in Omer paša jim je nasproti šel; dva bataljona vojakov sta jih spremljala. Samo v Sarajevu se je 240 vojakov nabralo. Tudi v drugih krajih nabrani vojaki hodijo v Sarajevo; do zdaj se jih je že 3000 nabralo. De je oporna krajina prva bila, ki je vojake nabrala, to da drugim pogum. Ti vojaki so v Banjaluki ljudi opominjali, de naj se po njih izgledu ravna in cara vbogajo. Dva bataljona, ki sta v Hercegovino namenjena, se še nista tje napotila, popred se bodo ceste, ki tje peljejo, popravile. Sina Ali pašata Stolcevića, mladi Hafis paša in Nizozan Beg sta se predenj se je nju oče v Mostar vernil, hudo sperla in celo eden na družiga streljala. Hafis se vsaki popravi ustavlja, med tem ko Nizozan po njih hrepeni. Oče bi se ve de, Hafizu prav dal, ako bi Omer pašata ne bilo.

* Iz Livna se od bosniških dogodov 17. t. m. piše: Ko so se predvčerajšnjim vojaki mestu Mostar bližali, so prebivavci vezirja spodili. On je na svoje posestva pobegnil, in med tem ko je ljudstvo vrata zaperlo in v Stolai poslanca poslalo, tamošnje prebivavce k enakem djanju spodbosti, je on glavarje občin zbral, in se z njimi posvetoval, kar bi znalo vstajo z noviga zapaliti.

* V „Corriere italiano“ se piše iz Dalmacije: Ali pašata mostarskiga sta iz glavniga stana dva vojaka prignala, pašata sta ga v sredi imela in bodali navskriž djala, ko sta ga v Mostar pripeljala. Ta dva čuvaja ne gresta nikdar od njega; on pa in njegova stranka pripoveduje, de sta mu bila za častno stražo dana.

Zdaj pa se govori, de se je Ali paša Omerpašatu ustavil in zoper njega spuntal, in de je zavolj tega Seraskier v Mostar vojake poslal, ki so mesto oblegli. Ta novica je pa še zlo negotova. Ako se raja vojakam Omerpašata pridruži, se bo s pašatom slabo godilo. Njegov sin je v Mostaru; on sam pa je mesto zapustil.

Nemška. „Kreuzzeitung“ piše: Vojaske minister od Otockhausen in Radovic sta se dve uri pogovarjala; po pogovoru je generallajtenant Gröber poveljnik vojaškiga oddelka, ki stoji na heški meji, posledno naročilo dobil, Bavarce, ako bi se v Hesio napotili, nazaj zagnati.

Ko se je to sklenilo, so bili, tako se pripoveduje, vsi ministri edinih misel. „Kreuzzeitung“ potem pravi: Ko je Gröber to povelje prejel, ga je Radovic tudi baronu Prokešu naznanil, ki je to grofu Thunu naznanil s pristavkam, de bi ne bilo varno, heške meje prestopiti.

* Iz Altone se piše: de se Schleswig-Holsteinci in Danci spet malo po malem kavsajo.

* V Myslovic je prišla novica, de je 25. oktobra ruski general od Benningsen po povelju ruskiga cara iz Macky-a v Myslovic prišel, kraljevića Karla povabit v Varšavo. Kraljević se je že ob 1. v Macki podal, in od tod naglo naprej v Varšavo.

Laška. Ko se je na Sardinskem zvedilo, de se je nadškof Franzoni v Genf podal, se je tega sardinska vlada veselila, ker je mislila de se nadškof z francozovsko vlado ne zastopi. Al vlada se je motila. Franzoni se je le v svojih opravkih v Genf podal in telegrafsko naznanilo pove, de se je nadškof že spet v Lyon nazaj podal. Francoske gosposke mu vedno zlo veliko čas skazujejo.

Časopis „Armonia“ ga hvali, de se ni hotel vladi vdati, prekolne obsodbo, ki ga je izdeželo zgnala in tistim ki so ga obsodili, nesrečo prerokuje. — Zlo se govori, de se bodo v vojaštvu neke premembe zgodile. De bi se število vojakov ponižalo, od tega ni govoriti, pred kot ne, se bo posebno peš vojaštvo še povišalo.

Francoska. Telegrafsko naznanilo iz Pariza poroči: Angleški časopisi pravijo, de ruska in francoska vlada od pruske tirjate, de naj stori, kar je danski vladi obljubila, in de se bo na tako vižo schleswig-holsteinska zmešnjava končala. 24. oktobra se je zavolj te reči v Londonu ministerstvo posvetovalo, ker te dve vladi tudi od angleške tirjate, de bi z njima potegnili.

* Časopis „Patrie“ govori od neke velike komunitiške zaveze, in pravi, de ima spričala od tega iz neke evropejske pisarnice. — Udje te zaveze so po celi Evropi raztreseni, nje namen je vse samovladarje pomoriti kakor tudi tiste, ki so sovražniki komunistov, geslo udov je: „Brez milosti in prizanašbe!“ Nek nemški glavár te zaveze je rekel: „Na bojnem polju ne bomo nobenemu prizanesli, in naj ljubši prijatelje pomorili, ako nočejo biti brez pogojev komunisti.“

Turška. Iz Carigrada se piše 10. oktobra: Med divanami in zunajnimi vladami vlada popolna zastopnost, in zoper politiko Rešid pašata se nobena vlada ne pritoži. On se prizadeva preuredbe v cesarstvu vpeljati in de je mož zato, se že iz tega vidi, de so tisti možje, katerih naloga je bila, poprave vpeljati, se temu odtegnili, ker so vidili, de niso zato. Rešid paša pa zna napote sam zmagati. Posebno se trudi po celi Turčiji ceste napraviti, katerih je tako malo, in še te so neizrečeno slabe.

* Turško brodovje je pod poveljstvom Kapudan pašata 2. oktobra v Bospor prišlo.

Asia. Vodja vstajnikov v kitajski deželi Kwang-sie nosi zastavo z napisom: Od nebes naročen, rod Tsing (vladarska rodovina) pomoriti in rod Mings (poprejšna vladarska rodovina) spet na prestol posaditi. On ima že 50,000 mož pod svojim poveljstvom, ki so dozdej vedno zmagovali.

Amerika. Iz Kalifornije se naznani, de se zlo obilo zlate rude v tamošnjih rudnikih najde. Samo mesca avgusta je za 3 milijone dolarjev zlata iz dežele šlo. —

Iz otoka Haiti se pa pove, de ni res, de bi bil predsednik ministerstva cesarja Soufougu-a umoril, ampak cesar se ravno pripravlja h kronanju.

V južnih krajih Havane kolera med zamurci silno razsaja.

Razne naznanila.

— Ni davno, kar je v Sadagori blizo Černovica judovski Rabbi umerl in je zapustil krog pol milijona premoženja. Tako premoženje si je nabral od poljskih in galiških judov, ki so k njemu kakor k svetniku romali in mu denarje nosili, de bi jih angelam priporočil. Ko se je slišalo, de je on umerl, so judi 20 milj v okrogu svoje štacune zaperli in vse je po njem žalovalo.

— V Pesti se že nekatere dni prikazuje osebe v turški vojaški opravi. Pravijo, de so bivši honvedi, ki so potem, ko se je komaraska terdnjava podala, na Turško šli, se tam med vojake uverstili; zdaj pa, ne ve se zakaj, so se spet vernili.

— V Pest je več poslancev iz kmetov prišlo, ki prosijo, de bi se jim orožje nazaj dalo, ker so se volkovi v več krajih zlo pomnožili, tako, de so prebivavci v nevarnosti.

— „Pesti Naplo“ piše: Kakor slišimo se mnogo ljudi v Pestu na vrat na nos ruski uč. To če samo na sebi malo reči, al ruski se

uče taki ljudje, ki so popred vsako slovansko narečje čertili in so se hudovali ako so čuli slovaško besedo.

— Za pogorele Krakavčane se je razun 30,000 gold. ktere je cesar iz svojiga premoženja podaril, 170,000 gold. nabralo. Skoraj celi znesek je prišel iz dežel nekdanjiga poljskiga kraljestva. Ako bi se ta znesek dobro porabil, bi bilo to mestu v veliko pomoč; al do zdaj se je še malo iz tega koristilo, ker razun 60—80,000 gold., ki so bili med mestnjane razdeljeni, leži ves drug denar na kupu. Ne ve se, kaj hočejo z denarji storiti, ki bi se bili imeli že davno med pogorelce razdeliti, de hišni posestniki še do časa zamorejo rešiti, kar ni ogenj pokončal, ker se zima bliža. Hiše se zlo pačasi popravljajo. Večidel se še niso začele popravljati, komaj 12—15 bo do zime popravljenih, de bodo zamogli ljudje v njih stanovati.

— Pisma iz Carigrada naznanijo, de mislijo madjarski emigranti ondi madjarske novine vtemeljiti. Lepoznansko-politiški časopis talijanskih begunov pod naslovom „Album bisantino“ že tam skoraj let in dan obstoji in izhaja v zvezkah po 2 do 3 pole naenkrat.

— Sliši se, de so prijatli in znanci glasovitiga nemškiga pesnika Lenau-a že poskerbeli, de se mu bo spominek postavil.

— Njegovo Veličanstvo, avstrijski cesar je 25. t. m. na jutro v Varšavo prišel, car ga je s posebno slovesnostjo sprejel. Danes že ima cesar spet Varšavo zapustiti. 26. oktobra so se diplomatski pogovori pričeli. Cesar iz Varšave se napotivši, se bo nekaj dni v Krakovi cesarja slovesno sprejeti. Dvorni kuhar se je že iz Varšave v Krakovo podal, de bo velike dvorne gosti napravil.

— Njegova c. k. visokost, starši brat njegoviga veličanstva nadvojvoda Ferdinand bo stopil v mornarsko vojaška službo. Te dni se bo podal spremljen od četnika grofa Coudenhofen v Terst in se bo na brodu „Venus“ v Indio prepeljal.

— Znano je, de je cesar Franc hrabrimu polku kneza Windischgrätzta dovolil predpravico, de sme obrit biti. Ta predpravica se je pa scasam pozabila. Ko je cesar Franc Jožef ta polk na popotvanju v Bregenc pregledal in bil z njegovim dobrim obnašanjem zlo zadovoljen, je na omenjeno predpravico polkovnika opomnil. Polkovnik je to naglo polku naznanil, in — v malo urah je bilo vse obrito. Pravijo, de je to cesarja zlo ganilo.

— Na Dunaju se zlo velikrat prigodi, de kak človek ko bi trenil umerje. 25. oktobra se je nek vradnik deželne sodnije na ulicah sosedel in je bil naenkrat mertev.

— Na Laškem se silno ropa. Roparji so grozno prederzni. V Cusale na Piemonteskem napade čuvaja v vinogradu po noči kakih 30 mož, on pa stori, ker je vidil de nič ne opravi, kakor de bi nič ne vidil in je pustil, de so celo noč kradli. V drugem vinogradu je posestnik s tremi sosedi čul. Ko se noč naredi pridejo možki in ženske in začnejo grojzde rezati; ker se možki temu ustavijo, vstane boj; roparjev je bilo kakih 20; čuvaji so bili zmagani in eden njih je bil nevarno ranjen, drugi so morali pustiti, de so jih povezali. — Blizo Ravene sta bila ogleduha od roparjev zgrabljena in naglo pobita. Na jutro so najdlji ljudje nju glavi na kolih pri poti natakneli.

„Jug. nov.“ pišejo: Te dni je spet iz Pesta 20 zabojev z našimi pismi prišlo. Kakor ti zaboji ravno tako tudi že popred prišlih 80 po mostovžih in izbah leži, ker se ni dostojno ustrojen narodni archiv. Ako bi ogenj vstal in to blago zgrabil, kako velika zguba bi bila to za celi naš narod!

Maček se gre ženit.

Popotovajočiga mačka sreča lisica, vsa vma-
zana. Kam pa si se namenil ljubi prijatelj?
ga lisica vpraša. Komaj ji odgovori, tako zlo
se je mačku za malo zdelo ker ga ni vikala.
Prevzetno pravi, de si gre žene iskat. Vzemi
mene, ljubi prijatelj, pravi lisica. Pač de, take
vmazanke se mi prav manka kot si ti. Tebe
že nočem, pravi, in gre naprej. Lisica lepo
spravi kar je slišala in urno k vodi teče, se
lepo skoplje, potim jo pa za mačkam pobere.
Kmalu ga ugleda, berz na stran pihne okoli
grička in mu ravno nasproti pride, gre s hriba
dol, on pa v kreber maha. Na sredi pota ga
sreča zopet lisica. Nevedna se pred njega
vstopi, se mu prav globoko priklone ino ga
pohlevno pobara kam de gre! Zdaj ko ga ni
več tikala si koj njegove serce pridobi. „Ljubka!
ženit se grem, ji reče maček. Častiti gospod!
mene vzemite: dobra žena vam hočem biti, le-
sica dalje beseduje ter se mu vedno bolj pri-
klanja. Tako se mu zala zdi, od kar se mu
tako vklanja, de jo res za ženo vzame. Ljuba
moja! ali bojim se, de bo za ženitovanje mesa
mankalo, vpraša ženin nevesto. Ne skerbi,
dragi mož, odgovori na to lisica, za meso, kar
ga boš le požellil, ti ga bom pripravila. To iz-
rekši se na bližnjo goro poda, kjer sta ravno
divji prešič in medved skupej bila. Kaj je no-
viga, ljuba prijateljica, jo obadva naenkrat za-
barata? Omožila si se, pa imam šembrano
hudiga moža, bojim se, klepal me bode. Saj
ima ravno zdajle za manoj priti, bosta vidila
kakšina živina de je. O jez ga ne čakam, pravi
divji prešič, se bom tjele pod listje spravil,
sim danes nekakšno zaspan. Medved se pa iz-
govarja, de je truden, de ga tudi ne more ča-
kati in se v strahu pred mačkam v duplino
bukve skrije. — Zdaj maček na goro pride k
kupu, kjer je prešič tical in se ustopi. Pripeti
se pa, de muha na prešičevi rep sede ki se mu
iz kupa vidi in ga piči. Prešič migne z rep-
pam. Maček misli de je miš in šobavšne pre-
šiča za rep, prešič pa rine iz kupa in trešči čez
pečovje. Maček ves prestrašen na bukev skoči,
iz bukve pa puhne medved čez skalade v glo-
bino. Komaj se maček od tolikošniga strahu
zave, že lisica vesela pod bukev pricaplja re-
koč: „Zdaj pa le dol, ljubi mož, mesa na kupē,
mastno ženitvanje bova imela, ne tresi se več.
Potem pa sta se dolgo časa z mesam dobro
gostila.

J. Valjavec.

Pripovedka od Glasan-Boga.

(Dalje.)

Matjaž začne gosti in gode od pekla in ne-
bes, pa vse to njegovim poslušavcam ne do-
pade. On jame peti od zemlje, njene lepote
in od božje dobrote, od čednosti in pobožnosti
in od vsiga kar je krasno in dobro. Tudi to
poslušavcam ne dopade. Zdaj začne peti od
hudobije, od pregreh brez verste in imena in
od vse ostudnosti, ki človeštvo kuži in peklo
polni, in zdaj mu tudi skratje ploskajo in ga
na svoje serca pritiskajo. Prašajo pa za plačo
in on si zbere Katrico in jo pelje iz peklen-
skiga brezdnja proti ilnati zemlji. Pot je dolga
pa hitra stopinja je naglo premeri; osem sež-
njev je že do zemlje. Katrica pa ne more več
veselja zadržavati. Oberne se nazaj proti
peklju, ga prekolne, de se nadnjo in pod njo
potrese — in pade nazaj v peklo, ki ga je
prekela. „Nesrečni jezik! izdihne Matjaž, ki
sebe in mene pogubiš; z Bogam narod! ki sim
te tolikanj ljubil, ki zato terpiš, ker nisim samo
tebe ljubil, z Bogam do dneva rešitve! —

Matjaž ostane na mestu, kjer je bil osem
sežnjev pod zemljo. Ondi sedi se zdaj pri
kamnitni mizi okoli ktere mu bo trikrat brada
pirasla. Ko se pa to zgodi, bo dan rešitve
napočil in Slavjani, ki jim je po njegovi smrti
neskončno nadlog prestati bilo, bodo jarma in
sužnosti rešeni.

Marica je dopolnila voljo osode in gre za
devet let med svet, ki ga je tolikanj čutila.
Prišla je v silno razujzdano gostivnico. Tu je
dobila službo, ki se je vsaka pošena dekla
sramovati mora. Njeno edino opravilo je bilo
namreč, pijance razveseljovati in z njimi ple-
sati, kadar jih je želja in volja obhajala. Ka-
kor je bilo njeno obnašanje popred v izgled,
je bilo zdaj v nar gerši pohujšanje. Kadar so
hotle matere svoje nerodne hčerke grajati, niso
nikdar drugači rekli, kakor: „Skorej boš taka
kakor Marica iz gostivnice!

Devet let preteče, z njimi čas, ki je bil Ma-
rici namenjen; zvečer je zaspala in jutraj jo
najdejo mrtvo na postelji. Njeno serce in njena
žila niste več bile, pa cvetlice na njenih licih
niso ovenile. Njeno truplo ni dišalo po mer-
tvaško, ampak je prijetin duh od sebe dajalo.
Podobna je bila spijoci nevesti, ki sanja po
trati ljubezni hodi, ne pa umerli deklici, čigar
udje imajo v kratkim kerma zemeljskih červov
biti. Ljudje se čudijo, pa njih duh ne more
skrivnosti zapopasti.

Glasan-Bog je bil stanoviten prijatelj Božji
in nebó mu je svoje dopadajenje od dne do dne
bolj razodevalo. Dostikrat je z enim pogledam
terdovratniga grešnika omečil; dostikrat je z
dotiklejem kužno bolezen ozdravil. Z angeljem
ki ga je še vedno obiskaval, sta si vsaki ve-
čer čez božje skrivnosti pogovarjala. Zdelo
se je, de je Glasan-Bog že tukej nebeški raj
vidil — ki mu vender ni bil namenjen.

Ravno tisti večer, ko je Marica umerla, ni
bilo angeljna k Glasan-Bogu. Pa drugi večer
pride zopet in berz ga rejencek Matjažev za
uzrok njegove včeranje nenazočnosti praša.
Angelj mu reče: Včeraj je šla cela nebeška
družina po dušo svoje nar veči prijateljice. Šli
smo včeraj po dušo Marice, dekle iz gostiv-
nice.

„Po dušo razujzdane Marice, ki sama mo-
jih besedi ni poslušala?“ reče Glasan-Bog z
zavzetjem in skritim zavidam.

Tvojih besedi, odgovori angelj, ni potrebo-
vala. Njeno serce je bilo pri Bogu shranjeno;
to njeno telo je služilo, pa služilo je v slavo
imena Gospodoviga. Na golim životu je nosila
pas, pa ne iz mehke svile, temuč iz terdiga
usnja v kterim so bili ostri žebli vbiti. Kadar
se je z plesavcam sukala, so se bodeči žebli
v njeno kožo vrivali in vsakteri ples je bil
prelivanje njene kervi. Bolj je Bogu med sve-
tam dopadla, kakor si mu ti v svoji samotni
stanici vstregel.

(Dalje sledi.)

Slovstvo in umetnost.

Koledar Miroslava Vilharja za leto 1851.

Slovensko slovstvo z orjaškim korakom na-
preduje. Pred nekterimi leti nismo imeli razun
duhovskih bukev, skoraj nič. Bili smo veliki
siromaki. Zdelo se je, da je nas ostrá osoda
obsodila v večni sami ostati. Z „Novicami“ se
je začela tama preganjati, z dano vstavo se
je začelo jazniti na obnebu slovenskega slov-
stva. Dan na dan slišimo od novih slovstvenih
del, toda mnogo jih le v rokopisih ostane. Vzrok
tega je, ker pisatelji večidel niso v stanu na
svoje stroške knjig izdajati. In skušnja uči,
da se ima založnik večidel zgube bati. Ta žal-
ostna resnica je v današnji dobi naj večja pro-
tivnica slovstva. Kako pa bi se temu poma-
galo? Odgovor je lahek. Ako se na kako knjigo
naročnina razpiše ali knjiga že natisnjena oznani,
naj si jo vsak rodoljub, ako zamore, naroči.
Izgovor: to ni zame, ne velja tukaj nič; ne
prašaj če je tebi, ampak glej ako je občinstvu
koristna. In ako najdeš, de je koristna,
naroči si jo, ako bi imel zavolj tega tudi en-
krat ali dvakrat brez večerje zaspati. Ako bi
vsak tako delal, bi si sčasoma lepo bukvar-
nico brez svoje škode napravil, in slovstvo
posredno podperal. Pa od tega nismo mislili
govoriti, namenili smo se le nekoliko od ko-
ledarja našega marljivega domoljuba gospoda
Vilharja povedati. Izdatelj ga je dal na svoje
stroške natisnuti. Zapopade razun navadnih
reči, kterih v nobenem koledarju ne smemo
pogrešati, še dvajset nježnih pesmic in šest
basen. Dvanajst pesmic nosi imena vsih dvan-
najst mesecev; drugih naslovov: Prezgodnja
smert, Slovenca up, Solza Slovenca,
Ribica lesena, Pred bojem, Slave in
sokol, Pajk, in Pokopač. Že iz naslovov
se vidi, da so domoljubnega duha in da ima
gospod Vilhar tudi pevsko žilo, naj pokaže
sledеча pesmica:

Slave in sokol.

Dva okna sim imel

In ptička dva,

Vesela sta pela

Tri tedna oba.

Popred ko četerta

Nedelja mini

Umolkmeta ptička,

Serce ju boli.

Zagledala brate
Pod oknicam sta;
Zdaj glavice težke
Pobesta do dna!

Pretužnimo slavcu
Perute visé,
Po preklicah kljuje,
Pa se ne odpre.

In kljuje in kljuje —
Na tretji dan kri
Čez glavco se vlije —
In slavčika ni!

Na oknicu drugim
Se sokol serdi,
Po bratih zdihuje,
Serce mu gori.

In kletkico z divjo
Razkljuje močjo,
Že z bratmi se kroži
Nad steremo goró!

Oh, sokol predragi!
Posodi mi moč,
Če ne — bo objela
Ko slavca me noč!

Miroslav.

Ravno tako lepo in umno so tudi basne zlo-
žene n. pr.

Volk in osel.

Volk pade v globoko jamo in si ne more iz
nje pomagati. — K jami se nameri osel, in
volk ga prosi: „Ljubi prijatelj! pomagajte mi
iz jame, če ne poginem!“ Osel mu pomaga,
pa komaj je volk rešen — popade osla in ga
razterže. —

Gledaj, komu pomagaš.

Cena koledarja je 20 kr. Ako se bodo pi-
satelju stroški plačali, je obljubil, da bode
tudi prihodnje leto s podporo slovenskih pi-
sateljev v svojem početju napredoval in vsako
leto nov koledar izdal, ki si bo gotovo Slo-
vencam še dalje bolj prikupil.

* Za gotovo zvemo, de je gospod Podgor-
ski vojno Igorja iz ruskega prestavil, in da
je bo slovenskemu društvu v Ljubljano pošal.
Da je to prekrasno delo tudi izvrstno poslo-
venjeno, je nam prestavljavec porok.

Povabilo na naročbo

lično malanih podob vsih imenitniših žival na
svetu, pod imenam:

Atlas živinskih obrazov,

Priporočilo posebno šolam.

Pod vodstvom slavniga naravoslovca Dr.
Reichenbacha, kteriga „popis živalstva za
šolo in dom“ je visoko ministerstvo uka šolam
priporočilo, je zdaj tudi naravni obris vsih
imenitniših žival svetá dokončan. Slavnig Dr.
J. P. Jordan v Pragi je tem ličnim podobam
podpisal imena vsih žival v vsih avstrijskih
jezikih, in je tako to izvrstno delo za rabo
vsacimu človeku kakoršniga koli je pripravil.
Obseglo bo na 272 osmirkinih listih (Octavtafeln)
blizu 1000 podob mnogoverstnih žival, ter bo
prišlo v 30 zvezkih na svitlo. Vsak zvezek
bo zapopadel 8 do 10 listov; na vsakimu listu
bo 3 do 6 in še več podob. Vsak mesec pri-
deta 2 zvezka na svitlo, ktera se takrat
plačata, kadar se prejmeta. Naprej ni
nič plačati. Cena 1 zvezka je le 30 krajc.;
poštino poslaniga zvezka plača gosp. izdaja-
vec sam.

Kdor se hoče le na dvojne živali (Säu-
gethiere) naročiti, se naroči le na 7 zvezkov,
ki bojo to versto žival obsegle.

Oglasila naročnine naj se naznanijo sloven-
skimu društvu v Ljubljano, kterimu naj
se piše na tanjko: 1) imé, stan in stano-
vanje naročnika, 2) ali se le na 7 ali vsih
30 zvezkov naroči, in 3) ali hoče zavitek
s slovenskim nadpisam imeti.

Slovensko društvo zamore to izvrstno delo
vsacimu prijatlu naravoslovja, posebno pa šo-
lam toliko bolj priporočiti, ker se da poduk
živalstva po teh podobah kaj dobro razjasniti,
in ker bojo ti obrazi vsakterim prihodnjim slo-
venskim bukvam, ki bojo popis živalstva ob-
segle, in kterih mende predlogis pogrešovali
ne bomo, skoz in skoz prikladni.

Odbor slov. društva v Ljubljani 25. okto-
bra 1850.